स्वधर्म्मनिर्जितं स्थानं स्वर्गे प्राप्य स धर्म्मराट्। मुमुदे पूजितः सर्व्वैःसेन्द्रैः सुरगणैः सह।
एतदष्टादशं पर्व प्रोक्तं व्यासेन धीमता। अध्यायाः पञ्च संख्याताः पर्व्वण्यस्मिन्महात्मना। ६४०
श्लोकानां द्वे शते चैव प्रसंख्याते तपोधनाः। नव श्लोकास्तथैवान्ये संख्याताः परमर्षिणा।
अष्टादशैवमुक्तानि पर्व्वाण्येतान्यशेषतः। खिलेषु हरिवंशश्च भविष्यच्चप्रकीर्त्तितं।
दशश्लोकसहस्राणि विंशत्श्लोकशतानि च। खिलेषु हरिवंशे च संख्यातानि महर्षिणा।
एतत्सर्व्वं समाख्यातं भारते पर्व्व संग्रहः। अष्टादश समाजग्मुरक्षौहिण्योयुयुत्सया। तन्महादारुणं युद्धमहान्यष्टादशाभवत्।
योविद्याच्चतुरो वेदान्साङ्गोपनिषदो द्विजः। नचाख्यानमिदं विद्यान्नैव स स्याद्विचक्षणः। ६४५
अर्थशास्त्रमिदं प्रोक्तं धर्म्मशास्त्रमिदं महत्। कामशास्त्रमिदं प्रोक्तं व्यासेनामितबुद्धिना।
श्रुत्वा त्विदमुपाख्यानं श्रव्यमन्यन्नरोचते। पुंस्कोकिलगिरं श्रुत्वा रुक्षा ध्वाङ्क्षस्य वागिव।
इतिहासोत्तमादस्माज्जायन्ते कविबुद्धयः। पञ्चभ्य इव भूतेभ्यो लोकसम्विधयस्त्रयः।
अस्याख्यानस्य विषये पुराणं वर्त्तते द्विजाः। अन्तरीक्षस्य विषये प्रजा इव चतुर्विधाः।
क्रियागुणानां सर्व्वेषामिदमाख्यानमाश्रयः। इन्द्रियाणां समस्तानां चित्रा इव मनःक्रिया। ६५०
अनाश्रित्यैतदाख्यानं कथा भुवि न विद्यते। आहारमनपाश्रित्य शरीरस्येव धारणं।
इदं कविवरैः सर्व्वैराख्यानमुपजीव्यते। उदयप्रेप्सुभिर्भृत्यैरभिजात इवेश्वरः।
अस्य काव्यस्यकवयो न समर्था विशेषणे। साधोरिव गृहस्थस्य शेषास्त्रय इवाश्रमाः।
धर्म्मे मति र्भवतु वः सततोत्थितानां स ह्येक एव परलोकगतस्य बन्धुः। अर्थास्त्रियश्च निपुणैरपि सेव्यमाना नैवाप्तभावमुपयान्ति नच स्थिरत्वं।
द्वैपायनौष्ठपुटनिःसृतमप्रमेयं पुण्यं पवित्रमथपापहरं शिवञ्च। योभारतं समधिगच्छति वाच्यमानं किं तस्य पुष्करजलैरभिषेचनेन। ६५५
यदह्ना कुरुते पापं ब्राह्मणस्त्विन्द्रियैश्चरन्। महाभारतमाख्याय सन्ध्यां मुच्यति पश्चिमां।
यद्रात्रौ कुरुते पापं कर्म्मणा मनसा गिरा। महाभारतमाख्याय पूर्व्वां सन्ध्यां प्रमुच्यते।
यो गोशतं कनकशृङ्गमयं ददाति विप्राय वेदविदुषे च बहुश्रुताय। पुण्याञ्च भारतकथां शृणुयाच्च नित्यं तुल्यं फलं भवति तस्यच तस्य चैव।
आख्यानं तदिदमनुत्तमं महार्थं विज्ञेयं महदिह पर्व्व संग्रहेण। श्रुत्वादौ भवति नृणां सुखावगाहं विस्तीर्णं लवणजलं यथाप्लवेन।
इतिश्री महाभरते आदिपर्व्वणि पर्व्व संग्रहः समाप्तः। २। ६६०

अथ पौष्यपर्व्व। ३।

॥ सौतिरुवाच ॥ जनमेजयः पारिक्षितः सहभ्रातृभिः कुरुक्षेत्रे दीर्घसत्रमुपास्ते।
तस्य भ्रातरस्त्रयः श्रुतसेन उग्रसेनो भीमसेन इति। तेषु तत्सत्रमुपासीनेष्वागच्छत्सारमेयः।
स जनमेजयस्य भ्रातृभिरभिहतो रोरूयमाणो मातुः समीपमुपागच्छत्।